

УДК 331.556-053.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-39-19>

Кушнір Н. О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*

Сюсько О. І.

*студентка
Ужгородського національного університету*

Kushnir Natalia

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of International Economic Relations
Uzhgorod National University*

Siusko Olena

*Student
Uzhhorod National University*

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Анотація. У статті запропоновано аналіз основних причин, тенденцій та наслідків трудової міграції молоді в умовах глобалізації та її впливу на національну економіку. Трудова міграція розглянута як процес переміщення трудових ресурсів з одних країн в інші з метою реалізації свого трудового потенціалу внаслідок певних економічних, соціальних, політичних та інших обставин. Місце молоді в міграційних процесах визначено шляхом виокремлення її як однієї з вікових груп серед загальної кількості трудових мігрантів. У контексті даного дослідження молодь – це працездатні особи віком від 14 до 35 років із можливою варіацією даних вікових меж залежно від номенклатури міжнародних організацій та статистичних агентств, що здійснюють аналіз міграційних процесів. Молодь становить суттєву частину міграційних потоків окремих країн та постає як неоднорідна, вкрай суперечлива група працездатного населення зі своїми характерними особливостями.

Ключові слова: трудова міграція, молодь, ринок праці, робоча сила, працездатне населення, глобалізація, відтік мізків.

Вступ та постановка проблеми. Міграція населення є одним із ключових показників використання трудового потенціалу. Унаслідок трансформаційних процесів, що відбулися в низці національних економік в інтервалі останніх десятиліть, відбулася активізація територіальних переміщень населення, які спричинили суттєві зміни в національних, регіональних та на міжнародному ринках праці. Основними суб'єктами міграційних процесів є люди з високою працездатністю, що призводить до відтоку якісного кадрового потенціалу й погіршення структури трудових ресурсів. Глобалізаційні процеси, що сприяють відкритості та взаємопроникності національних економік, є водночас передумовою та суттєвою рушійною силою трудової міграції. Рух капіталів та інвестиційних потоків, що вільно переміщуються в умовах відкритості світової економіки, призводить до зростання розриву між постіндустріальними високорозвинутими країнами та країнами, що розвиваються, унаслідок чого останні пере-

творюються на так звані країни – донори трудових ресурсів і втрачають основу свого трудового потенціалу.

В останні роки зростання темпів трудової міграції зумовлено як внутрішніми, так званими push-чинниками, що призводять до «виштовхування» робочої сили, так і зовнішніми факторами. Саме тому існує потреба в дослідженні основних тенденцій трудової міграції та її впливу на розвиток національної економіки.

Особливо актуальним у цьому питанні є аналіз міграційних процесів серед молодого населення від 14 до 35 років, оскільки вони становлять ліву частку кадрового резерву країни, що перетікає за кордон у пошуках робочих місць та реалізації власного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробленням теоретико-методологічних засад дослідження трудової міграції молодого населення займалися такі провідні науковці, як Я.О. Волоско, О.В. Журба, В.О. Чорна та ін. Тема трудової міграції молоді широко представлена

у звітах міжнародних організацій, таких як Міжнародна організація праці, ЮНІСЕФ та Міжнародна організація з міграції.

Метою даної роботи є аналіз основних передумов зростання міграційних настроїв серед молоді та визначення місця молодих працівників у структурі глобальних міграційних процесів. Важливим завданням є розгляд тенденцій та наслідків трудової міграції молоді в умовах глобалізації. Суттєве значення також має вивчення впливу трудової міграції на національну економіку на прикладі України як країни – донора робочої сили.

Результати дослідження. Трудова міграція знаходиться у тісному багатоаспектному зв'язку з розвитком економіки. В її основу покладено соціальний (міграційний) рух населення, який чинить суттєвий вплив на розміри, структуру та динаміку зміни населення країни і забезпечує його взаємодію з іншими суспільними ланками.

У широкому розумінні міграцію можна визначити як переміщення населення, безпосередньо пов'язане зі зміною місця його проживання або з регулярним поверненням до нього. За своїм характером міграція є складним соціально-економічним явищем, яке за своїм характером, напрямками та інтенсивністю визначається зміною структури економіки, продуктивних сил і соціальною та трудовою мобільністю населення [5].

Водночас трудова міграція – дещо вужче поняття. На думку О. Журби [6], трудова міграція визначається як переміщення працездатної особи на територію держави, громадянином якої вона не є та в якій постійно не проживає, з метою зайняття оплачуваною трудовою діяльністю. Своєю чергою, трудові мігранти, згідно з Міжнародною конвенцією про захист прав всіх трудящих та членів їхніх сімей 1990 р. [2], – це особи, які займаються оплачуваною діяльністю в країні, громадянами якої вони не є.

Переважає більшість міжнародних конвенцій відносно до трудових мігрантів виключно осіб, що перебувають на працюють на території іншої держави на законних підставах. Так, у ст. 1 Європейської конвенції про правовий статус трудящих-мігрантів 1977 р. [3] визначено поняття «трудящий-мігрант» як громадянин Договірної Сторони, якому інша Договірна Сторона дозволила перебувати на її території з метою здійснення оплачуваної трудової діяльності.

Аналогічно у ст. 1 Конвенції про правовий статус трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей держав – членів Співдружності Незалежних Держав [4] наголошується, що трудящимся-мігрантом вважається особа, яка законно знаходиться та на законній підставі займається оплачуваною трудовою діяльністю на території іншої Сто-

рони, громадянином якої вона не є та в якій постійно не проживає.

Таким чином, нелегально працевлаштовані іноземці не вважаються трудовими мігрантами в рамках міжнародних конвенцій та договорів, що виключає їх з офіційної статистики міжнародних організацій.

У рамках вибраної теми варто також окреслити поняття молоді як однієї з вікових груп населення, що бере участь у трудовій міграції. За основу пропонується взяти останню редакцію Закону України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 [1], де під поняття «молодь» підпадають особи віком від 14 до 35 років, які є громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах. Важливо врахувати, що статистичні вибірки міжнародних організацій можуть відрізнятися за своєю віковою класифікацією від українського законодавства, тому для наукового порівняння в подальшому братимуться дані в межах визначеної вікової категорії з відхиленням у 3–4 роки (у середньому від 18 до 29 років).

Трудова міграція має цілу низку особливостей, а саме:

1) Багатовекторна спрямованість – включає у себе переорієнтацію нових індустріальних країн на роль приймаючих мігрантів держав, розширення еміграції з пост-соціалістичних країн, зростання питомої ваги мігрантів у загальній кількості працездатного населення та збільшення обсягів нелегальної міграції.

2) Новий усталений порядок міграції, що включає у себе виїзд спершу так званих емігрантів-піонерів, які закріплюються в новій країні і тягнуть за собою родичів, друзів та близьке коло осіб. Таким чином, зростає хвиля міграції, однак надалі вона йде на спад.

3) Циклічність – сучасна трудова міграція являє собою не епізодичні хвилі, а набула постійних та багатоманітних форм [7].

Згідно зі щорічним звітом Міжнародної організації праці (МОП), частка трудових мігрантів у всесвітній робочій силі в 2019 р. становила 4,9% (169 млн осіб). У розрізі вікових категорій (рис. 1) 86,5% припало на дорослих людей молодого віку (25–64 роки). Частка молоді, яка визначається МОП від 15 до 24 років, становила 10%. Слід зазначити, що станом на 2019 р. молодь становила 12,9% мігрантів працездатного віку. Частка молоді серед трудящих ся-мігрантів має тенденцію до зростання – з 8,3% у 2017 р. до 10% у 2019 р. [15].

Із рисунку видно, що лівова частка мігрантів припала на категорію «дорослих» від 25 до 64 років. Це можна пояснити кращою здатністю даної групи мігрувати до іноземних держав із погляду фінансових можливостей та соціальних зв'язків та їх більш високого потенціалу у зв'язку з більшим досвідом порівняно з молоддю. На молодь припало 10% загальної частки в трудовій міграції, що дещо більше, ніж обсяг людей похилого віку від 65 років (3,6%).

Загальний обсяг молоді серед трудових мігрантів у 2019 р. становив 16,8 млн осіб. Серед них 9,8 млн осіб – чоловіки, а решта 7 млн – жінки. Більша частина мігрантів (67,4%) сконцентрована в країнах із високим рівнем доходів. Дана статистика відобразилася на географічному розподілі мігрантів, де 24,2% припадає на Північну, Південну та Західну Європу, 22,1% – на Північну Америку. За секторальним складником 66,2% трудових мігрантів зайняті у сфері послуг, 26,7% – у виробництві, і лише 7,1% працюють у сільському господарстві [15].

Відповідно до даних UNICEF, станом на 2021 р. кожен п'ятий із 281 млн мігрантів – молода людина, а 36 млн – діти. 40% молодих мігрантів повідомили про відсутність

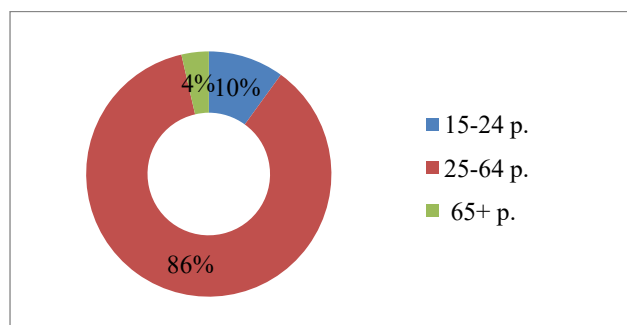

Рис. 1. Співвідношення трудових мігрантів у світі відповідно до вікових груп у 2019 р.

Джерело: розроблено авторами на основі [15]

робочих місць як головну причину своєї міграції. 70% опитуваних також зазначили низький рівень добробуту та обмежені фінансові можливості, що не дали їм змоги отримати доступ до навчання. Таким чином, ключовими причинами трудової міграції молоді можна назвати низький рівень доходів та безробіття [17].

До причин, які вплинули на зростання трудової міграції молоді, можна також віднести пандемію COVID-19, яка призвела до суттєвих змін на світовому ринку праці. Останні глобальні оцінки МОП підтверджують це твердження. Утрата робочих місць серед молоді в 2019–2020 рр. становила 8,7% проти 3,7% серед дорослого населення.

В основі такого падіння зайнятості лежать такі причини:

1) Молодь становить значну частку людей, що знаходяться в пошуках роботи.

2) Молодь є менш захищеною від звільнень, оскільки велика частина молодих працівників працює на умовах неповної зайнятості або займаються тимчасовими підробітками.

3) Самозайнята молодь більш чутлива до скорочення господарської діяльності, оскільки не володіє достатніми матеріальними ресурсами, щоб витримати цей спад [18].

Усі ці чинники призводять до зростання міграційних настроїв у молоді і закономірно збільшують обсяги трудової міграції. Однак розгортання пандемії та криза 2020 р. призвели до зростання вразливості молодих трудових мігрантів. За даними МОП, у зв'язку із зайнятістю на тимчасовій чи сезонній роботі та в секторах, що найбільше постраждали від пандемії, молодь стає більш уразливою до експлуатації праці [16].

Високий рівень безробіття серед молоді в багатьох країнах, що розвиваються, і явище так званого «молодіжного сплеску» в деяких із них, на думку експертів МОП, можна також уважати причинами зростання числа і частки молодих працівників-мігрантів [15].

Однак поряд із вищезазначеними причинами міграції варто також зазначити, що молодь – україноцентрична група з різноманітним соціально-економічним походженням і досвідом. Уважається, що молоді мігранти з країн із нижчим рівнем добробуту населення мігрують нерегулярно, в обставинах, що піддають ризику їх здоров'я або життя та призводять до подальшої роботи в неприйнятних умовах. Молоді люди із середнім і високим рівнем кваліфікації та з вищою освітою мають більше шансів отримати доступ до гідних умов праці в ході міграції [19].

Подібну тенденцію ілюструють дані МОП щодо зайнятості молоді у світі. Станом на 2019 р. молодь у світі була переважно задіяна в неофіційних видах діяльності (77%). Тільки ¼ із загального числа зайнятої молоді було офіційно працевлаштовано. Більше половини молодих людей працювало найманими працівниками, 26% були залучені до сімейних підприємств, 20% мали статус самозайнятих, і лише 1% молоді діяв як роботодавці [14].

Наслідки трудової міграції молоді різняться залежно від типу країн, які задіяні в процесі. Із погляду країн при-

значення зрушення в бік більш молодих працівників, скоріше за все, буде позитивним, адже це забезпечить підвищення рівня участі в робочих процесах та нижчий коефіцієнт залежності серед груп мігрантів. Однак для країн походження (країн-донорів) ефект буде зворотним і особливо проблематичним, оскільки може призвести до скорочення робочої сили, відтоку мізків і, як наслідок, до негативних наслідків для економічного зростання і перспектив розвитку [15].

Що стосується України, то в останні роки, згідно з даними Міжнародної організації з міграції, спостерігається інтенсифікація міграційних процесів із країни. Основні причини трудової міграції – високий рівень безробіття, низькі заробітні плати, відсутність перспектив та ін. Суттєвий вплив здійснило набуття Україною у червні 2017 р. безвізового режиму поїздок до ЄС. Із червня 2017 по червень 2019 р. було зафіксовано 42,6 млн перетинів громадянами України кордону з ЄС, серед яких 9,2 млн – за біометричними паспортами, у т. ч. майже 3 млн без віз [12].

У 2019–2021 рр. щорічний обсяг трудових мігрантів варіювався від 2,9 до 3,2 млн осіб. Міграційні настрої населення зросли, і в 2020 р. згідно з опитуванням «Рейтинг», 38% опитуваних були готові до трудової міграції. Головними мотивами стали задоволення потреб власної сім'ї, прагнення до самореалізації, відсутність перспектив в Україні та ін.

У розрізі вікових категорій найвищі міграційні настрої у працездатній молоді. Більше половини опитуваних людей віком від 18 до 29 років згодні на трудову міграцію. У розрізі 2019–2020 р. міграційні настрої найбільш поширені серед двох груп населення – 18–29 років (61%) та 30–39 років (52%). Там, як і в переважній більшості вікових категорій, спостерігається поступове зростання міграційних настроїв. Зниження спостерігалось тільки в останній віковій категорії, до якої відносяться люди віком 60 років та старше [13].

До основних напрямків трудової міграції українців у 2019 р. входили країни ЄС, а також Білорусь, Російська Федерація та ін. Найбільший відсоток мігрантів припав на такі країни, як Польща (168 тис осіб), Італія (156 тис осіб), Чехія (153 тис осіб), Іспанія (52,6 тис осіб), Німеччина (27,8 тис осіб), а також Угорщина, Португалія, Російська Федерація та Білорусь [9].

Напрямки трудової міграції українців (включно з молоддю) дещо змінилися внаслідок кризи 2020 р. та пандемії COVID-19, проте основні країни призначення залишилися незмінними: більше половини українських мігрантів бажає працевлаштуватися у ЄС, чверть виявила бажання емігрувати до США та Канади, тоді як країни ближнього зарубіжжя приваблюють менше ніж 10% мігрантів (табл. 1).

Із таблиці видно, що в ТОП-10 найбільш популярних місць для міграції згідно з опитуванням, проведеним EWL S.A., увійшли Німеччина, Польща, Чехія, США,

Таблиця 1

Потенційні напрями трудової міграції українців у травні 2021 р.

Понад 40% бажають емігрувати		Понад 20% бажають емігрувати		Понад 10% бажають емігрувати		Менше 10% бажають емігрувати	
Країна	%	Країна	%	Країна	%	Країна	%
Німеччина	51	Чехія	25,9	Швеція	18,4	ОАЕ	6,6
Польща	48,2	США	25,1	Фінляндія	16,9	Угорщина	3,4
-	-	Канада	23	Нідерланди	14,7	Словаччина	3,2
-	-	Норвегія	21,4	Великобританія	14,3	Естонія	3,2

Джерело: складено авторами на основі [10]

Канада та Норвегія. Однак поруч із ними з'явилися досить нетипові для українських трудових мігрантів країни, такі як Фінляндія, Ізраїль та Об'єднані Арабські Емірати.

Серед опитуваних у ході дослідження, проведеного EWL S.A., 29,6% становили особи віком від 18 до 25 років, а 31,6% припало на осіб віком від 26 до 35 років. Таким чином, частка молоді в опитуванні становила 61,2%. Частка українців в опитуванні – 92,4%. Висока частка молоді дає змогу транслювати ці висновки також на молодих трудових мігрантів, які є об'єктом даного дослідження.

Зростання міграційних настроїв та інтенсифікація трудової міграції серед молоді чинить значний вплив на Україну як на країну – донора робочої сили. Економічні та соціальні наслідки таких процесів мають як позитивні, так і негативні боки. Серед переваг можна виокремити додаткове спрямування фінансових надходжень в економіку України; зниження напруження на національному ринку праці та зменшення зареєстрованого й прихованого безробіття; розширення можливостей зайнятості для економічно активного населення України [7].

Так, відповідно до дослідження аналітичного агентства VOX Ukraine, починаючи з 2015 р. обсяг валютних переказів в Україну поступово збільшився і в 2019 р. досяг 11,9 млрд дол. США, що еквівалентно 7,7% ВВП. За попередніми даними 2020 р., видно, що, незважаючи на економічну кризу, спричинену пандемією, приплив грошових переказів в Україну дещо збільшився порівняно з попереднім роком і сягнув 12,1 млрд дол. США [8].

Згідно з даними Світового банку за жовтень 2020 р., Україна посідає десяте місце за величиною отриманих грошових переказів в абсолютних показниках серед країн із низьким та середнім рівнем доходу та є другою за цим показником серед країн-сусідів ЄС. Вплив таких переказів є неоднозначним, адже, з одного боку, вони призводять до зростання надходжень від ПДВ, акцизів та митних зборів за товари та послуги оплачені з переказів. З іншого боку, емігранти не платять податки на працю та не здійснюють внески на соціальне страхування в Україні [8].

Поряд із позитивними аспектами трудової міграції молоді варто також розглянути її негативні наслідки. Перш за все науковці виділяють демографічний аспект трудової міграції: вплив здебільшого молодих людей за кордон спричиняє від'ємні демографічні наслідки для України. Так, міграція молоді призводить до руйнації молодих українських сімей та виникнення такого явища, як соціальне сирітство.

Такі процеси матимуть значний вплив на демографічну структуру українського населення. За попередніми прогнозами Держстату, очікується, що до 2050 р. чисельність населення України скоротиться на 10 млн осіб. Паралельно із цим зростає частка українців пенсійного віку (65+) з 14% до 20,5%. Половину населення становитимуть люди віком 45 і старше років, що матиме негативний вплив на міграційну мобільність населення.

Важливим є також проблема соціального захисту трудових мігрантів за кордоном. Переважна більшість молодих трудових мігрантів з України – це неофіційно працевлаштовані особи, яким україною не потрібна організаційно-правова та гуманітарна допомога. Саме тому подальшого вдосконалення потребує механізм забезпечення соціальних та гуманітарних прав трудових мігрантів [7].

Ще одна проблема, яка постає в ході міграції молоді, – це відтік мізків, який означає міграцію висококваліфікованих кадрів, а також так звана академічна міграція, яка стосується безпосередньо сфери науки. Нині міграційні наслідки серед науковців особливо високі. Останні дослідження НАН України за 2018 р. показують, що майже 32% молодих науковців готові виїхати за кордон із науковою метою та повернутися в Україну, 9% готові залишитися там на постійне проживання, а 7% готові виїхати назавжди на будь-яке місце проживання, незважаючи на свій кваліфікаційний рівень.

Такі тенденції призводять до негативного ефекту на довгострокове економічне зростання, що пов'язане зі скороченням людського потенціалу. Відтік мізків чинить згубний вплив на фіскальну систему. Освіта становить суттєву частину бюджетних витрат і передбачає майбутнє відшкодування цих витрат громадянином, який працюватиме на благо національної економіки. Тому міграція високоосвіченого, висококваліфікованого населення несе прямі збитки для національного бюджету, адже фактично уряд країни за свої кошти готує високоосвічених працівників для іншої країни.

Висновки. Таким чином, трудова міграція молоді є невід'ємною частиною глобалізаційних процесів і пов'язана з виїздом за кордон із метою здійснення трудової діяльності населення віком переважно від 18 до 29 років. Нині молодь становить близько 10% від загальної кількості трудових мігрантів у світі. Основними напрямками трудової міграції є високорозвинуті країни з високим рівнем доходів населення. До причин трудової міграції молоді можна віднести відсутність можливості працевлаштування в країнах походження, низький рівень заробітних плат, зростання рівня безробіття (у тому числі внаслідок пандемії COVID-19) та ін. Сьогодні понад 50% молоді працює найманими працівниками, а 70% від загальної кількості працевлаштованих працюють неофіційно. Що стосується України, то за останні два роки міграційні настрої серед молодого населення зросли і становлять 62%. Основними напрямками міграції є країни ЄС, США, Канада, Білорусь та Російська Федерація. Серед позитивних наслідків таких процесів можна виділити зростання обсягів грошових переказів, зниження напруження на національному ринку праці та зменшення зареєстрованого й прихованого безробіття. До негативних наслідків можна віднести скорочення загальної чисельності населення, демографічну кризу, а також відтік мізків та академічну міграцію.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 24.09.2021).
2. Про захист всіх трудящих-мігрантів та їх сімей : Міжнародна конвенція від 18.12.1990. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203#Text (дата звернення: 24.09.2021).
3. Про правовий статус трудящих-мігрантів : Європейська конвенція від 16.03.2007. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_307#Text (дата звернення: 24.09.2021).
4. Про правовий статус трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав : Конвенція від 21.12.2011. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_j82#Text (дата звернення: 24.09.2021).
5. Волоско Я.О. Міжнародна трудова міграція населення: причини виникнення та наслідки для економіки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2015. № 824. С. 21–26.

6. Журба О.В. Поняття та сутність праці за кордоном та сучасної української трудової міграції. *Форум права*. 2008. № 1. С. 130–133.
7. Чорна В.О. Трудова міграція молоді як фактор руйнування трудового потенціалу України. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія «Соціологія»*. 2014. № 232. С. 67–70.
8. Вплив трудової міграції на українську економіку. URL: <https://voxukraine.org/vpliv-trudovoyi-migratsiyi-na-ukrayinsku-ekonomiku/> (дата звернення: 24.09.2021).
9. Звіт щодо методології, організації проведення та результатів вибіркового модульного дослідження з питань трудової міграції в Україні. Міжнародна організація праці. *Державна служба статистики України* : вебсайт. URL: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/europe/rogeneva/srobdapest/documents/publication/wcms_244746.pdf (дата звернення: 23.09.2021).
10. Іноземний працівник в Польщі в період пандемії: соціологічне дослідження. URL: https://ewl.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/RAPORT_2021_COVID_UKR_MEDIA_WWW.pdf (дата звернення: 23.09.2021).
11. Міграційні наміри молодих учених НАН України: за даними соціологічного опитування 2017 року. URL: <https://commons.com.ua/uk/migracijni-namiri-molodih-uchenih/> (дата звернення: 24.09.2021).
12. Міграція в Україні: цифри і факти. URL: https://iom.org.ua/sites/default/files/iom-ukraine_facts-ukr_2019.pdf (дата звернення: 24.09.2021).
13. Трудова міграція: скільки українців працювали за кордоном в 2019–2021 роках. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/18/infografika/suspilstvo/trudova-mihracziya-skilky-ukrayincziv-pracuyuvay-kordonom-2019-2021-rokax> (дата звернення: 24.09.2021).
14. Global Employment Trends for Youth 2020. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_737648.pdf (дата звернення: 24.09.2021).
15. ILO Global Estimates on International Migrant Workers. Results and Methodology. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_808935.pdf (дата звернення: 24.09.2021).
16. IOM UN Migration: COVID-19 Analytical Snapshot #17: Impacts on migrant children and youth. URL: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/documents/covid-19_analytical_snapshot_17_impacts_on_migrant_children_and_youth_0.pdf (дата звернення: 23.09.2021).
17. Nearly 40 per cent of young people on the move identify education and training as top priorities, according to new UNICEF poll. URL: <https://www.unicef.org/press-releases/nearly-40-cent-young-people-move-identify-education-and-training-top-priorities> (дата звернення: 24.09.2021).
18. Statistical Brief. An update on the youth labour market impact of the COVID-19 crisis. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/briefingnote/wcms_795479.pdf (дата звернення: 23.09.2021).
19. UN world youth report: Youth migration and development. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/genericdocument/wcms_209613.pdf (дата звернення: 23.09.2021).

References:

1. Pro osnovni zasady molodizhnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 27.04.2021 [Law of Ukraine on the main ambush of youth policy]. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (accessed 24 September 2021)
2. Pro zakhyst vsikh trudiashchykh-mihrantiv ta yikh simei: Mizhnarodna konventsiiia vid 18.12.1990 [International Convention for the Protection of All Migrant Workers and their Families]. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203#Text (accessed 24 September 2021)
3. Pro pravovyi status trudiashchykh-mihrantiv: yevropeiska konventsiiia vid 16.03.2007 [European Convention on the Legal Status of Migrant Workers]. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_307#Text (accessed 24 September 2021)
4. Pro pravovyi status trudiashchykh-mihrantiv i chleniv yikhnikh simei derzhav-uchasnyts Spivdruzhnosti Nezaleznykh Derzhav: konventsiiia vid 21.12.2011 [Convention on the Legal Status of Migrant Workers and Members of Their Families of the Member States of the Commonwealth of Independent States]. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_j82#Text (accessed 24 September 2021).
5. Volosko Ya.O. (2015) Mizhnarodna trudova mihratsiia naseleння: prychny vynyknennia ta naslidky dlia ekonomiky [International labor migration: causes and consequences for the economy]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Serii: Yurydychni nauky: zbirnyk naukovykh prats* [Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series: Jurisprudence: a collection of scientific works]. no. 824, pp. 21–26.
6. Zhurba O.V. (2008) Poniattia ta sutnist pratsi za kordonom ta suchasnoi ukrainskoi trudovoi mihratsii [The concept and essence of work abroad and modern Ukrainian labor migration]. *Forum prava* [Law Forum], no. 1, pp. 130–133.
7. Chorna V.O. (2014) Trudova mihratsiia molodi yak faktor ruinvannia trudovoho potentsialu Ukrainy [Labor migration of youth as a factor in the destruction of labor potential of Ukraine]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia» Serii: Sotsiologia* [Scientific works of the Petro Mohyla Black Sea State University of the Kyiv-Mohyla Academy complex Series: Sociology], no. 232, pp. 67–70.
8. The impact of labor migration on the Ukrainian economy: website. Available at: <https://voxukraine.org/vpliv-trudovoyi-migratsiyi-na-ukrayinsku-ekonomiku/> (accessed 24 September 2021).
9. Report on the methodology, organization and results of a sample modular study on labor migration in Ukraine. International Labor Organization, State Statistics Service of Ukraine: website. Available at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/europe/rogeneva/srobdapest/documents/publication/wcms_244746.pdf (accessed 23 September 2021).
10. A foreign worker in Poland during a pandemic: a sociological study: website. Available at: https://ewl.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/RAPORT_2021_COVID_UKR_MEDIA_WWW.pdf (accessed 23 September 2021).
11. Migration intentions of young scientists of the National Academy of Sciences of Ukraine: according to a sociological survey in 2017: website. Available at: <https://commons.com.ua/uk/migracijni-namiri-molodih-uchenih/> (accessed 23 September 2021).
12. Migration in Ukraine: figures and facts: website. Available at: https://iom.org.ua/sites/default/files/iom-ukraine_facts-ukr_2019.pdf (accessed 24 September 2021).

13. Labor migration: how many Ukrainians worked abroad in 2019-2021 : website. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/18/infografika/suspilstvo/trudova-mihracziya-skilky-ukrayincziv-pracyuvaly-kordonom-2019-2021-rokax> (accessed 24 September 2021).
14. Global Employment Trends for Youth 2020: website. Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_737648.pdf (accessed 24 September 2021).
15. ILO Global Estimates on International Migrant Workers. Results and Methodology: website. Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_808935.pdf (accessed 24 September 2021).
16. IOM UN Migration: COVID-19 Analytical Snapshot #17: Impacts on migrant children and youth: website. Available at: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/documents/covid-19_analytical_snapshot_17_impacts_on_migrant_children_and_youth_0.pdf (accessed 23 September 2021).
17. Nearly 40 per cent of young people on the move identify education and training as top priorities, according to new UNICEF poll: website. Available at: <https://www.unicef.org/press-releases/nearly-40-cent-young-people-move-identify-education-and-training-top-priorities> (accessed 23 September 2021).
18. Statistical Brief. An update on the youth labour market impact of the COVID-19 crisis: website. Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/briefingnote/wcms_795479.pdf (accessed 23 September 2021).
19. UN world youth report: Youth migration and development: website. Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/genericdocument/wcms_209613.pdf (accessed 23 September 2021).

АКТУАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ

Аннотация. В статье проведен анализ основных причин, тенденций и последствий трудовой миграции молодежи в условиях глобализации и ее влияния на национальную экономику. Трудовая миграция рассматривается как процесс перемещения трудовых ресурсов из одних стран в другие с целью реализации своего трудового потенциала вследствие определенных экономических, социальных, политических и других обстоятельств. Место молодежи в миграционных процессах определяется выделением ее как одной из возрастных групп среди общего количества трудовых мигрантов. В контексте данного исследования молодежь – это трудоспособные лица в возрасте от 14 до 35 лет с возможной вариацией данных возрастных границ в зависимости от номенклатуры международных организаций и статистических агентств, осуществляющих анализ миграционных процессов. Молодежь сейчас составляет существенную часть миграционных потоков отдельных стран и выступает как неоднородная, крайне противоречивая группа трудоспособного населения со своими характерными особенностями.

Ключевые слова: трудовая миграция, молодежь, рынок труда, рабочая сила, трудоспособное население, глобализация, отток мозгов.

CURRENT TENDENCIES OF LABOR MIGRATION OF YOUTH IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION AND ITS IMPACT ON THE ECONOMY OF UKRAINE

Summary. The article offers an analysis of the main reasons, trends and consequences of labor migration of young people in the context of globalization and its impact on the national economy. Labor migration is considered as the process of moving labor resources from one country to another in order to realize their labor potential due to certain economic, social, political and other circumstances. The place of young people in migration processes is determined by identifying them as a separate age group among the total number of labor migrants. In the context of this study, young people are able-bodied persons aged 14 to 35 years with possible variations in these age boundaries depending on the nomenclature of international organizations and statistical agencies that analyze migration processes. The issue of youth migration is considered in the context of international labor migration as a global process, referring to the studies of the main international organizations in the field of migration and protection of workers' rights. The statistics used in the article include exclusively materials related to legal migration of youth, while the illegal migration is primarily unsupervised by any statistic agencies. Based on the specifics of youth as an age group of the working-age population, it was important to consider the issue of labor migration of youth from different sides, highlighting the main trends, but also considering the differences associated with the specifics of migration, its direction, purpose, term, as well as level of development of donor countries and countries recipients, etc. Young people now constitute a significant part of the migration flows of individual countries, and acts as a heterogeneous, extremely contradictory group of the able-bodied population with its own characteristic features. Flexibility and easy adaptation to new and sometimes hard – due to predominantly illegal way of employment - working conditions allow this group of the working population to integrate into the foreign community, but there are still many problems and challenges associated with the increased migration of young people.

Key words: labor migration, youth, labor market, labor force, working population, globalization, brain drain.